

شروع کنیم باز هم عقب هستیم.

داشتن روابط خوب با فرمانطقه و سیاست بین‌المللی تأثیرگذار بر معادلات قدرت در جهان می‌تواند هم توان امنیت ملی کشور را ارتقا بخشد و هم ظرفیت‌های جدیدی برای توسعه ملی کشور فراهم کند.

[۴] رهبر انقلاب در مراسم تنفیذ از زاویه جدیدی موضوع تقویت ارتباط با اروپایی‌ها را ترسیم کردند: این جور نیست که ما بگوییم یک انگیزه مخالفت و دشمنی‌ای با بعضی از کشورها، مثلا کشورهای اروپایی - که حالا من جزو اولویت‌ها آنها را ذکر نکردم - داریم؛ نه. علت این‌که کشورهای اروپایی را بنده به‌عنوان اولویت ذکر نمی‌کنم، این است که اینها با ما این چندسال است خوب رفتار و برخورد نکردند. در قضیه تحریم‌ها، نفت، در فضایی گوناگون و... پیرامون این فراز و مسأله ارتباط با کشورهای اروپایی برای ما توضیح دهید.

در پاسخ به این سؤال اجازه دهید به تاریخ کشور خودمان مراجعه کنیم و رابطه با اروپا را صرا به دوره جمهوری اسلامی ایران یا تحولات سال‌های اخیر محدود کنیم و تصور نکنیم که آنچه امروز در روابط کشور ما با اروپا می‌گذرد به چند اتفاق ساده یا مهم در روابط محدود می‌شود.

متأسفانه با مروری ساده بر تاریخ کشور خود متوجه نقش منفی قدرت‌های بزرگ اروپایی در مداخله علیه منافع ملی خود بوده‌ایم و بارها مردم کشور ما علیه مداخلات آنان در امور کشور قیام کرده‌اند.

مردم ما همواره با بزرگ‌منشی از کنار موضوع مداخلات آنها گذشته ولی همچنان سیاست‌های اشتباه آنان ادامه یافته است. این سیاست‌های اشتباه است که باعث می‌شود تا بحث عدم اولویت رابطه با آنان مطرح شود. بدیهی است چنانچه همین کشورهای اروپایی صادقانه تاریخ روابط کشور خود با ما مطالعه کنند خودشان متوجه سیاست‌های اشتباه‌شان خواهند شد و در صورت تصحیح این سیاست‌ها حتما روابط خوبی بین ایران و این کشورها برقرار خواهد بود.

رهبر انقلاب تأکید دارند که در جهان امروز باید نقش آفرین بود نه تماشاچی و نظاره‌گر؛ لذا سیاستمداران، تصمیم‌سازان، تصمیم‌گیران و مدیران کشور لازم است نه‌تنها از تحولات جهان و منطقه مطلع باشند بلکه خود باید به‌وجودآورنده یا شکل‌دهنده به اخبار این تحولات باشند.

مطالعه تاریخ فراز و فرود روابط ما با کشورهای اروپایی به خوبی مؤید این موضوع است که هر زمان این کشورها منافع مردم ما را در نظر گرفته‌اند حتما ما رابطه خوبی با آنان داشته‌ایم و هر زمان که اقداماتی علیه منافع مردم ما داشته‌اند حتما با آن سیاست‌ها مقابله

شده است.

در نیجر، بوركینافاسو، اوگاندا و امثالهم انجام و منجر به این شده که واقعا این کشورها خودشان را قید استعمار و امپریال خارج کنند. ولی واقعیتی که وجود دارد این است که امپریالیسم نگذاشته اینها بتوانند روی پای خودشان بایستند؛ بنابراین به کمک ما نیاز دارند. نیاز دارند که ما بتوانیم در رابطه با کشورهای دیگر جایگزین شویم. درعین حال کمک کنیم که آنها بتوانند خودکفا شوند و روی پای خودشان بایستند. بنابراین در این کشورها مخصوصا کشورهای نیجر، بوركینافاسو و اوگاندا که اخیرا دست نیاز هم به طرف ما دراز کرده‌اند، باید دقت و به آنها کمک کرد و اینها را از این حالت درآورد.

روابط دوستانه با همسایگان به ما کمک می‌کند که حریم امنیتی مان را گسترش دهیم و قرابتی که با ۱۵ کشور همسایه‌مان داریم هم کمک می‌کند از لحاظ مرادوات تجاری، فرهنگی و اقتصادی با این کشورها بیشتر کار کنیم و هم این‌که اجازه ندهیم دشمنان مادر این کشورها نفوذ کنند که نفوذ دشمنان در این کشورها برای ما چالش برانگیز خواهد بود. **[۵]** به‌عنوان سؤال آخر، رهبر انقلاب در ارتباطات خارجی با آنها برای چندمین بار اولین بار توسط رهبر معظم انقلاب در مراسم تنفیذ مورد تأکید قرار گرفت. ابعاد و اثرات و راهکارهای تقویت این موضوع در گفتارهای ما تبیین کنید. روابط دوستانه با همسایگان به ما کمک می‌کند که حریم امنیتی مان را گسترش بدهیم. یعنی هم می‌توانیم از لحاظ مرادوات تجاری، فرهنگی و اقتصادی با این کشورها بیشتر کار کنیم و هم این‌که اجازه ندهیم دشمنان ما در این کشورها نفوذ کنند، چرا که نفوذ دشمنان در این کشورها برای ما چالش برانگیز خواهد بود. لذا اولویت سیاست خارجی شهید رئیسی در همین رفتار با همسایگان بود.

درحالی‌که ما در گذشته، همسایگان را بسیار نادیده می‌گرفتیم. این امر منجر به این می‌شود که ما هم یک

تحریم امنیتی بهتر پیدا کنیم و هم این‌که می‌توانیم از امکانات و منابع یک‌دیگر به‌نحو بهتر و با هزینه کمتری استفاده کنیم. **[۶]** تقویت روابط با کشورهایایی که می‌توانند میدان دیپلماسی را برای ما گسترش بدهند مثل آفریقایی‌ها را در صورت امکان به صورت عینی و مثالی توضیح دهید. اکنون نهضتی در آفریقا علیه امپریالیسم شکل گرفته است. کودتاهایی

باید نقش آفرین بود، نه تماشاچی!

سید رسول موسوی سفیر سابق ایران در تاجیکستان از اتخاذ دیپلماسی فعال و اولویت‌های سیاست خارجی دولت جدید می‌گوید

ایشان موضوع هوش مصنوعی را مطرح می‌کنند باید اعراف کنیم که به موضوع بسیار مهمی اشاره فرموده‌اند و کشور ما نیاز اساسی برای ورود به این عرصه را دارد. اگر ۴۰ سال پیش رهبر انقلاب دانش هسته‌ای، نانو تکنولوژی و سلول‌های بنیادی را مطرح نمی‌کردند و الان می‌خواستیم شروع کنیم فقط ۲۰ سال عقب نبودیم بلکه سرعت پیشرفت دانش به گونه‌ای است که بسیار بیشتر از آن عقب افتاده بودیم. عرصه هوش مصنوعی هم همین‌گونه است حتی امروز هم اگر با تمام ظرفیت‌های خود شروع کنیم باز هم عقب هستیم. امیدواریم اشاره راهبردی رهبر انقلاب به این عرصه موجب تحرک جدی سازمان‌ها و نهاد‌های مسئول باشد.

[۴] این‌که هر حادثه‌ای پیش می‌آید ما باید با صراحت و روشنی و قوت و متانت به بیان موضوع مان بپردازیم آیا مثال نقض آن در دوره‌های گذشته رخ داده است؟

بیان صریح و شفاف مواضع رسمی کشور توسط مقام‌ها و نهاد‌های مسئول، نشان دهنده قدرت و نفوذ کشور است. معمولا مواضع بینابینی و غیرشفاف یا توسط کشورهایی اتخاذ می‌شود که به قدرت و نفوذ خود اعتماد ندارند یا اطلاعات دقیقی از عرصه تحولات ندارند که برای کشورها هر دو مورد نشان از ضعف خواهد بود. البته باید توجه کنیم که ایشان در ادامه ویژگی‌های صراحت‌وشفافیت وقوت برای بیان مواضع، ویژگی متانت را هم بیان می‌کنند که این ویژگی عنصر بسیار مهمی در بیان مواضع محسوب می‌شود. باید قبول کنیم که در مواقعی بعد از دو موضوعات راهبردی مانند حقوق هسته‌ای، مسائل منطقه‌ای مانند نقش جمهوری اسلامی ایران در مبارزه با داعش در سوریه یا مقابله صریح با سیاست‌های خصمانه آمریکا بعضا مواضع غیرشفاهی اتخاذ می‌شده که با مواضع حکیمانه رهبر انقلاب آن مواضع بینابینی اصلاح می‌شد.

[۵] اولویت همسایگان و ارتباطات خارجی با آنها برای چندمین بار و این بار توسط رهبر معظم انقلاب در مراسم تنفیذ مورد تأکید قرار گرفت. ابعاد و اثرات و راهکارهای تقویت این موضوع را برای ما تبیین کنید.

سیاست همسایگی از جمله راهبردهای اساسی کشور نه فقط در سیاست خارجی بلکه جهت‌گیری کلان کشور است؛ به‌عنوان مثال

این موضوع است که هر زمان این کشورها منافع مردم ما را در نظر گرفته‌اند حتما ما رابطه خوبی با آنان داشتیم و هر زمان که اقداماتی علیه منافع مردم ما داشته‌اند حتما با آن سیاست‌ها مقابله شده‌است. آگاهی از اخبار و تحولات که امری ضروری و الزامی برای هر شخصیت اجتماعی است، می‌تواند در دو شکل فعال و غیرفعال خود را نشان دهد در شکل فعال، شخص فقط شنونده یا نقش‌کننده اخبار تحولات نیست بلکه در شکل‌گیری تحولات نقش آفرین است و اخبار تحولات با توجه به نقش آفرینی او در فرآیند تحولات شکل می‌گیرد. این موضوع شبیه نقش بازیکنان یک مسابقه ورزشی با نقش تماشاچیان آن مسابقه است. در یک مسابقه ورزشی ممکن است اطلاعات مشابهی بین بازیکنان و تماشاگران وجود داشته باشد ولی مسلمان نقش بازیگران در شکل دادن به تحولات تفاوت ماهوی با نقش تماشاگران دارد. در عرصه سیاست هم تفاوت ابفای نقش فعال در تحولات با ناظر تحولات بودن شبیه نقش آفرینی بازیگران یک مسابقه ورزشی و تماشاچی بودن آن مسابقه است.

بنابراین وقتی رهبر انقلاب صحبت از برخورد فعال با تحولات جهانی و منطقه‌ای دارند بر این موضوع تأکید دارند که در جهان امروز باید نقش آفرین بود نه تماشاچی و نظاره‌گر؛ لذا سیاستمداران، تصمیم‌سازان، تصمیم‌گیران و مدیران کشور لازم است نه تنها از تحولات جهان و منطقه مطلع باشند بلکه خود باید به‌وجودآورنده یا شکل‌دهنده به اخبار این تحولات باشند تا بتوانند برای آینده کشور مفید قایده باشند.

[۶] ایشان به اتفاقات علمی و پیشرفت‌های حوزه هوش مصنوعی و... در جهان نیز اشاره کردند و برخورد فعالانه سیاست خارجی در این حوزه را خواستار شدند. نسبت این موارد با هم چیست؟

اگر به سوابق و تاریخچه فرمایشات رهبر انقلاب دقت کنید ملاحظه خواهید کرد که معظم‌له ۲۰ سال پیش بر سه عرصه دانش هسته‌ای، نانو تکنولوژی و سلول‌های بنیادین تأکید فراوانی داشتند و آنچه امروز داریم به برکت جهت‌گیری دقیق ۳۰ سال پیش ایشان است. امروز در هر سه عرصه کشور ما حرف‌های اساسی برای طرح دارد. جهت‌گیر شدن کشور در فناوری‌های پیشرفته مانند هوا- فضا مورد دیگری از توجه ایشان به عرصه دانش‌های جدید است و امروز وقتی می‌بینیم

تقویت روابط با همسایگان و اتخاذ یک دیپلماسی فعال منطقه‌ای از جمله محورهای اساسی است که رهبر معظم انقلاب در دیدارهای مسئولان سیاست خارجی بر آن تأکید دارند. این موضوع در مراسم تنفیذ چهاردهم نیز مجددا مورد اشاره قرار گرفت و از محورهای مربوط به عرصه سیاست خارجی بود که به‌عنوان اولویت کاری رئیس‌جمهور و دولت جدید نیز مطرح شد.
بر همین اساس در گفت‌وگو با دکتر سید رسول موسوی، دیپلمات ارشد و سفیر سابق ایران در تاجیکستان به بررسی اهمیت اتخاذ یک دیپلماسی فعال و اولویت‌های سیاست خارجی دولت جدید پرداخته‌است.

[۴] رهبر معظم انقلاب در مراسم تنفیذ چهاردهم در حوزه سیاست خارجی تصریح کردند در برابر امواج و حوادث جهانی و به‌خصوص منطقه‌ای برخورد کشور فعال باشد و اثرگذار. تبیین شما از این فعال و اثرگذار بودن چیست و چرا ایشان حوزه منطقه‌ای را در اینجا مورد تأکید قرار دادند؟

امروزه تحولات جهانی سرعت بسیار زیادی دارد؛ خبری‌را که الان درباره موضوعی می‌شنویم در فاصله کوتاهی ارزش خبری خود را از دست می‌دهد و به خبری کهنه و سوخته تبدیل شده که باید در آرشیو‌ها به دنبال آنها گشت. در چنین وضعیتی اگر کسی از اخبار تحولات جهانی مطلع نباشد، نخواهد توانست جایگاه خود را در این جهان تعریف کند. حال اگر این شخص فردی عادی نباشد و جایگاهی در نظام سیاسی - اداری کشور خود داشته باشد، ناگاه آن شخص از اخبار تحولات پیرامون خود موجب وارد آمدن خسارت بر ساختاری می‌شود که آن شخص مسئولیتی در آن ساختار دارد.

اطلاع از اخبار تحولات برای هر شخص آگاه امری ضروری در زندگی فردی اوست و اگر این شخص دارای مسئولیتی در نهاد یا ساختاری باشد، این ضرورت آگاهی از تحولات مضاعف شده تا حدی که بی‌اطلاعی یا کم‌اطلاعی او از تحولات پیرامونی موجب از دست رفتن اعتبارش در محیط‌کاری و اجتماعی می‌شود.

مطالعه تاریخ فراز و فرود روابط ما با کشورهای اروپایی به خوبی مؤید

تقویت روابط با همسایگان و اتخاذ یک دیپلماسی فعال منطقه‌ای از جمله محورهای اساسی است که رهبر معظم انقلاب در دیدارهای مسئولان سیاست خارجی بر آن تأکید دارند. این موضوع در مراسم تنفیذ چهاردهم نیز مجددا مورد اشاره قرار گرفت و از محورهای مربوط به عرصه سیاست خارجی بود که به‌عنوان اولویت کاری رئیس‌جمهور و دولت جدید مطرح شد.
بر همین اساس در گفت‌وگو با دکتر منوچهر محمدی، استاد بازنشسته علوم سیاسی دانشگاه تهران و نویسنده کتاب «سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران، اصول و مسائل» به بررسی اهمیت اتخاذ دیپلماسی فعال و منطقه‌ای از سوی دولت جدید پرداخته‌است.

[۴] رهبر معظم انقلاب در مراسم تنفیذ چهاردهم در حوزه سیاست خارجی، تصریح کردند در برابر امواج حوادث جهانی و به‌خصوص منطقه، برخورد کشور فعال و اثرگذار باشد. تبیین شما از این فعال و اثرگذار بودن چیست و چرا ایشان حوزه منطقه‌ای را در اینجا مورد تأکید قرار دادند؟

متأسفانه سیاست خارجی ما در دولت یازدهم و

دوازدهم، یک سیاست خارجی انفعالی بود.

همه تخم‌مرغ‌ها را در سبد پرچام گذاشتند و به‌خصوص

بقیه کشورها را مخصوصا همسایگان، آفریقا

و آمریکای لاتین و... را نادیده گرفتند. ولی

از زمانی که شهید رئیسی آمد، خوشبختانه

توانستند فعالیت‌شان را آنچنان

توسعه دهند که به بقیه

کشورها نیز برسند و

اثرگذار هم بود. یعنی

این‌که در دوره

شهید

تقویت روابط با همسایگان؛ گسترش حریم امنیتی

دکتر منوچهر محمدی ضرورت نخست دستگاه سیاست خارجی را دیپلماسی فعال و منطقه‌ای می‌داند

جلو ببریم و از حقوق خودمان دفاع کنیم و قدرت خودمان را به رخ دشمن بکشیم. نتیجه آن را خواهیم دید. بدانیم که به هر حال ما دارای قدرت معنوی هم هستیم و آن عنایات الهی است که هیچ قدرت دیگری از چنین پشتوانه‌ای برخوردار نیست.

متأسفانه سیاست خارجی مادر دولت یازدهم و دوازدهم، یک سیاست خارجی انفعالی بود. همه تخم‌مرغ‌ها را در سبد پرچام گذاشتند و بقیه کشورها را مخصوصا همسایگان، آفریقا، آمریکای لاتین و... را نادیده گرفتند.

[۵] اولویت همسایگان و ارتباطات خارجی با آنها برای چندمین بار اولین بار توسط رهبر معظم انقلاب در مراسم تنفیذ مورد تأکید قرار گرفت. ابعاد و اثرات و راهکارهای تقویت این موضوع در گفتارهای ما تبیین کنید.

روابط دوستانه با همسایگان به ما کمک می‌کند که حریم امنیتی مان را گسترش بدهیم. یعنی هم می‌توانیم از لحاظ مرادوات تجاری، فرهنگی و اقتصادی با این کشورها بیشتر کار کنیم و هم این‌که اجازه ندهیم دشمنان ما در این کشورها نفوذ کنند، چرا که نفوذ دشمنان در این کشورها برای ما چالش برانگیز خواهد بود. لذا اولویت سیاست خارجی شهید رئیسی در همین رفتار با همسایگان بود.

درحالی‌که ما در گذشته، همسایگان را بسیار نادیده می‌گرفتیم. این امر منجر به این می‌شود که ما هم یک

تحریم امنیتی بهتر پیدا کنیم و هم این‌که می‌توانیم از امکانات و منابع یک‌دیگر به‌نحو بهتر و با هزینه کمتری استفاده کنیم.

[۶] تقویت روابط با کشورهایایی که می‌توانند میدان دیپلماسی را برای ما گسترش بدهند مثل آفریقایی‌ها را در صورت امکان به صورت عینی و مثالی توضیح دهید. اکنون نهضتی در آفریقا علیه امپریالیسم شکل گرفته است. کودتاهایی

علم، تکنولوژی و همچنین دانش فنی تکیه کنیم. این امری است که دیگر نه مسأله تخریب‌ها می‌تواند در آن نقش داشته باشد و نه کسی می‌تواند مانع آن شود؛ چون دانش فنی چیزی است که قابلیت انتقال دارد و لذا این امر به‌عنوان یک مزیت و برتری است که جمهوری اسلامی دارد و توانسته پیش‌برد. در حقیقت مثالی هست که می‌گویند به جای

این‌که به دیگران ماهی بدهید، ماهیگیری یاد بدهید. این یعنی پیشرفت‌هایی که ما کردیم را بتوانیم به سایر ملل ارائه دهیم و آنها هم از آن استفاده کنند. چنان‌که در حوزه مقاومت ما هیچ نیازی نبوده به دیگران سلاح دهیم، بلکه به آنها نحوه استفاده یا آموزش‌های دیگر داده شده و آنها خودشان الان خودکفا شده‌اند. در حقیقت این درست خلاف چیزی است که در کشورهای امپریالیستی عمل می‌کردند. کشورهای امپریالیستی هیچ‌وقت دانش فنی را به کشوری که با آن رابطه داشتند منتقل نمی‌کردند، بلکه سعی می‌کردند همواره آنها را به خودشان وابسته نگه دارند؛ بنابراین سیاست خارجی ما برخلاف این هاست و این تنگ‌نظری را ما نداریم؛ از این رو ما می‌توانیم به همه کشورها مخصوصا کشورهای دوست این دانش فنی را بی‌دریغ منتقل کنیم که هوش مصنوعی هم یکی از آن موارد است.

[۴] هر حادثه‌ای پیش می‌آید ما باید با صراحت و روشنی و قوت و متانت به بیان موضع بپردازیم. آیا مثال نغز آن در دوره‌های گذشته رخ داده است؟

در برخی از دولت‌های گذشته دست‌اندرکاران ما این جرأت و شهامت را نداشتند که بتوانند در مقابل قدرت‌های بزرگ و دشمنان ایستادی کنند و نوعی انفعال و وادادگی وجود داشت. وقتی ما با صراحت و جرأت